

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Any I. Núm. 6. - Dijous 7 març 1929

A la plana 5 es publiquen les instruccions necessàries per a procedir a la votació del "Premi MIRADOR" de Teatre Català

NORD-AMÈRICA TÉ NOU PRESIDENT

En aquells temps, que semblen ja tan remots, en què els comunistes orientals, infantils i solemnes alhora, després d'ofegar la revolució, vivien, a falta d'altra cosa, de la il·lusió d'endegar el món, es representava a Moscou amb un èxit extraordinari una revista fantàstica, muntada per Meierhold, que s'anomenava *Destrució d'Europa*. El destructor del nostre Continent era Nord-Amèrica. En un seguit d'escenes d'una farsa un xic gruixuda, uns homes de negoci americans, vestits grotescament, que havien fundat un trust per a la destrucció d'Europa, anaven a tots els nostres pobles, l'un darrere l'altre, amb les seves dactiloscrites i altres eines de fer mal, i tot dan-

un relleu personal que dona a la seva entrada a la Casa Blanca un esclat semblant al de la segona entrada de Roosevelt. No és que el nou President sigui un orador fogós i de pretensions transcendents com el gran Tedy, que en el seu temps algun dels nostres asos de la política tenia pel segon redemptor del món després de l'emperador Guillem, que passava per ésser el primer. Al contrari, Hoover és home de paraula concisa i clara que prefereix els actes als discursos, i que en temps de la guerra, en lloc de jugar a coronel de cavalleria com Roosevelt, va escollir un càrrec administratiu de gran eficàcia, primer com organitzador dels auxilis a Bèlgica

fer un viatge per l'Amèrica Central i del Sud l'endemà de la seva elecció, per cert poc reeixit, semblava una declaració solenne de voler rectificar la política de dominació que s'atribueix als Estats Units. Però, així i tot, hi ha algun «especialista» que el creu capaç d'encendre la temuda guerra del Pacífic amb una mena de cocktail americà-rus-xinès per a fer triomfar en el món un règim d'autoritat que doni el cop mortal a les democràcies de to europeu.

El cert és que la inauguració de la presidència Hoover no es pot mirar amb indiferència. Sembla que realment ha entrat algú en el col·legi de sobirans. La seva cara predispone a la simpatia. Té

MIRADOR INDISCRET

En Sert a l'Ajuntament

El pintor Sert ha estat encarregat de les pintures que hi ha d'haver a la sala de recepció de l'Ajuntament. Aquest treball valdrà mig milió de pessetes. Hom suposava que n'hi hauria prou amb les pintures de la catedral de Vich.

— Oh, En Sert, En Sert! — ens deia un dels seus patrocinadors a la plaça de Sant Jaume. — És molt amic de Monsieur Briand! Té molt de bo a París. Sempre fa bonic que primer exposi a París les pintures que ens fa per a nosaltres. A més a més, no sé per què li tenen tirria. Bé deu ésser bo, quan el protegeix el senyor Cambó.

Viura, poeta místic

El poeta Viura és un incomprès. En això, potser, es podrà trobar la raó del seu posat, de la seva cara i del seu espiritualisme.

En sortir d'una conferència a l'Ateneu anava Rambla avall, discutint amb un senyor seriós que acabava de conèixer.

Tot parlant de literatura, Viura es definia:

— Jo sóc — deia — un poeta místic.
— Permeti que me'n f... umi! — li contestà sense compliments el seu acompanyant, que és, a hores d'ara, un dels industrials més potents.

En Pla i la banca

Josep Pla ha sentit sempre una veneració pels rics. Les persones que tenen auto, que porten abric de pells, que viatgen en sleeping, li produeixen una admiració sense límits. Davant d'elles adopta, de seguida, una actitud de mosso de cafè, servicial i respectuós.

Aquest és, potser, l'origen profund del seu cambronisme.

Tot just Pla — gràcies a l'omnipotència de Joan Estelrich — ha pogut convèncer-se d'una manera directa i visible, de la riquesa de Cambó, ha deixat córrer sense recança les aficions socialistes de *L'Opinió* per abandonar-se a un desenfrenat cambronisme. Utilíssima transformació que es traduirà en la publicació d'una copiosa biblioteca il·lustrant la inquietat personalitat del nostre eminent polític.

Fa pocs dies, en companyia de Quim Borralleras, infadigable amic dels amics, i de Francesc Camps Margarit, l'home més feliç de Catalunya, Josep Pla ha hagut de visitar un banquer de Barcelona, un banquer en carn i ossos.

Quim Borralleras ha parlat com sempre llargament i sense oblidar detall. Camps Margarit ha interromput, de tant en tant, per deixar caure una mentida, graciosa i eficaç. Pla no ha badat boca. El despatx on es remuneren milions, les confortables poltronas de cuir, la mateixa persona del banquer, tot vist de tan a prop, li produïen una mena d'embadaliment infantil on es barrejava aquella seva veneració congènita per la riquesa. La seva cara mongòlica ha anat expressant tots els graus de l'admiració.

Terminada l'entrevista, els amics han sortit; el banquer, que en la seva joventut tingué certes febleses literàries, els ha acompanyat gentilmente. Tot sortint és quan Pla s'ha destapat. A cada dues passes es tombava per repetir amb una barretada i una profunda reverència entre versallesca i palafreguella:

— Passi-ho bé; m'he alegrat molt de conèixer-lo!

I un cop fora ha dit amb to de censura als amics:

— Us havíeu de tombar més sovint. Que no heu vist que ens ha acompanyat fins a la porta!

Encara una altra

Miss Espanya, Miss Europa, Miss Catalunya, Reina de les Modistes, Reina de les Mecanògrafes...

Un altre títol en perspectiva, encara: Miss Gràcia. L'organitzen uns entusiastes de la simpàtica barriada.

El dibuixant Bon ens parlava d'aquesta allau de bel·leses.

— Ara en nomenarem una altra — digué —. Serà Miss... Tela. Tindrà l'avantatge que al mateix temps podrà ésser la reina dels bevadors i dels botiguers de robes.

"Els tres tambors" encara repiquen

Una nota d'aquesta secció (número del 21 de febrer) ha fet perdre al filòsof Farran i Mayoral la serenitat dels clàssics. No l'ha retrobada fins al cap de vuit dies. Ha qualificat d'apòcrifa la versió castellana d'*Els tres tambors*, titllant-la de poca-solta, i ha donat l'autèntica. No calia passar una setmana per sortir amb una traducció que és tan tronada com la que publicàvem. Afegeix que la seva versió «ha obtingut grans i prolongats aplaudiments», com «poden donar-ne fe alguns centenars de persones».

Per a un filòsof és immoral valorar el mèrit per l'èxit.

L'espirit de mortificació

El senyor Bagunyà, editor del popular setmanari *En Patufet*, que és un senyor que també ramonrubadocomermeja molt, deia l'altre dia a un amic amb aquells seus crítics característics:

— És escandalós, amb la moda de les fal·lilles curtes resulta impossible viatjar en tramvia! T'asseus; al teu davant hi ha un rengle de dones i ja estàs perdut. Els hi veus — sense voler, no cal dir — fins més amunt del genoll. Aquesta moda a mi em perjudica molt, car com a bon catòlic em veig obligat d'anar a peu... i d'altra part sóc coix!

D'això en diem nosaltres esperit de sacrifici!

La gratitud dels bel·ligerants

A l'Ateneu es discuteix encara, de vegades, la guerra europea i les seves conseqüències.

L'altre dia a una penya famosa es parlava de la gratitud dels bel·ligerants envers els qui es signifiquen defensant-los.

Un penyista significat ha plantejat la qüestió:

— Qui ha pagat millor els seus amics de la guerra, França o Alemanya?

Un moment de silenci. Tothom reflexiona i recorda.

— Els anglesos no han rebut res; els francòfils s'han hagut d'accontentar amb algunes palmes acadèmiques i poques legions d'honor. La República, bona administradora, ha promès molt, ha fet esperar més i ha donat poc. Alemanya ha estat més esplèndida.

— Sí — comentà el penyista —. A En Cambó una frase sobre l'actitud de Bèlgica i una simpatia platònica per Alemanya li han valgut la Chade.

La precisió de Francesc Pujols

Francesc Pujols és un home que toca sempre de peus a terra. La Sumpèctica, el *Concepte general de la Ciència Catalana*, i sobretot *La història de l'hegemonia catalana en la política espanyola*, en són demostracions contundents.

El mestre Marqués, en canvi, alt com és, sol tenir el cap als núvols i perd sovint la carta de navegar.

Tots dos feien un viatge per Catalunya. Una tarda arribaren a Manresa.

A l'estanc, Marqués preparava l'estilogràfica per escriure uns mots a una amiga estrangera, cosa que durant molt de temps va fer el filòsof-poeta Farran i Mayoral.

— A quin poble som? — preguntà Marqués quan ho tingué tot a punt.

En Pujols, estranyat, contestà:

— A Manresa, home; el mateix nom t'ho indica.

Els 60 anys d'En Montero

El dimarts de la setmana passada, Joaquim Montero va complir seixanta anys. Per a celebrar l'esdeveniment, el popular autor i actor va organitzar, en col·laboració de la seva esposa, la senyora Matilde Xartat, un sopar d'homenatge mutu d'una certa originalitat.

Com a comensals — ens explicava l'altre dia el nostre amic —, érem la meua dona i jo. Es podria publicar també una copiosa llista dels no assistents a l'acte. Per dir-ho en poques paraules, i per a evitar omissions sempre lamentables, ens estarem de citar noms. Direm tan sols que hi mancava el bo i millor de Catalunya.

La taula, i això és veritat, estava guardada amb flors i alguns retrats. Hi havia els d'En Guimerà i l'Iglèsies, en el lloc d'honor. També hi havia els d'En Sagarra i d'En Pous i Pagès.

Aquest darrer retrat, però, estava girat d'esquena. I això també és veritat.

Els barrets i les revistes

Manuel Sugranyes, el «producteur» Sugranyes que li diuen, ha tornat de París amb unes quantes idees originals per a una revista. Ha tornat, també, amb quatre barrets forts.

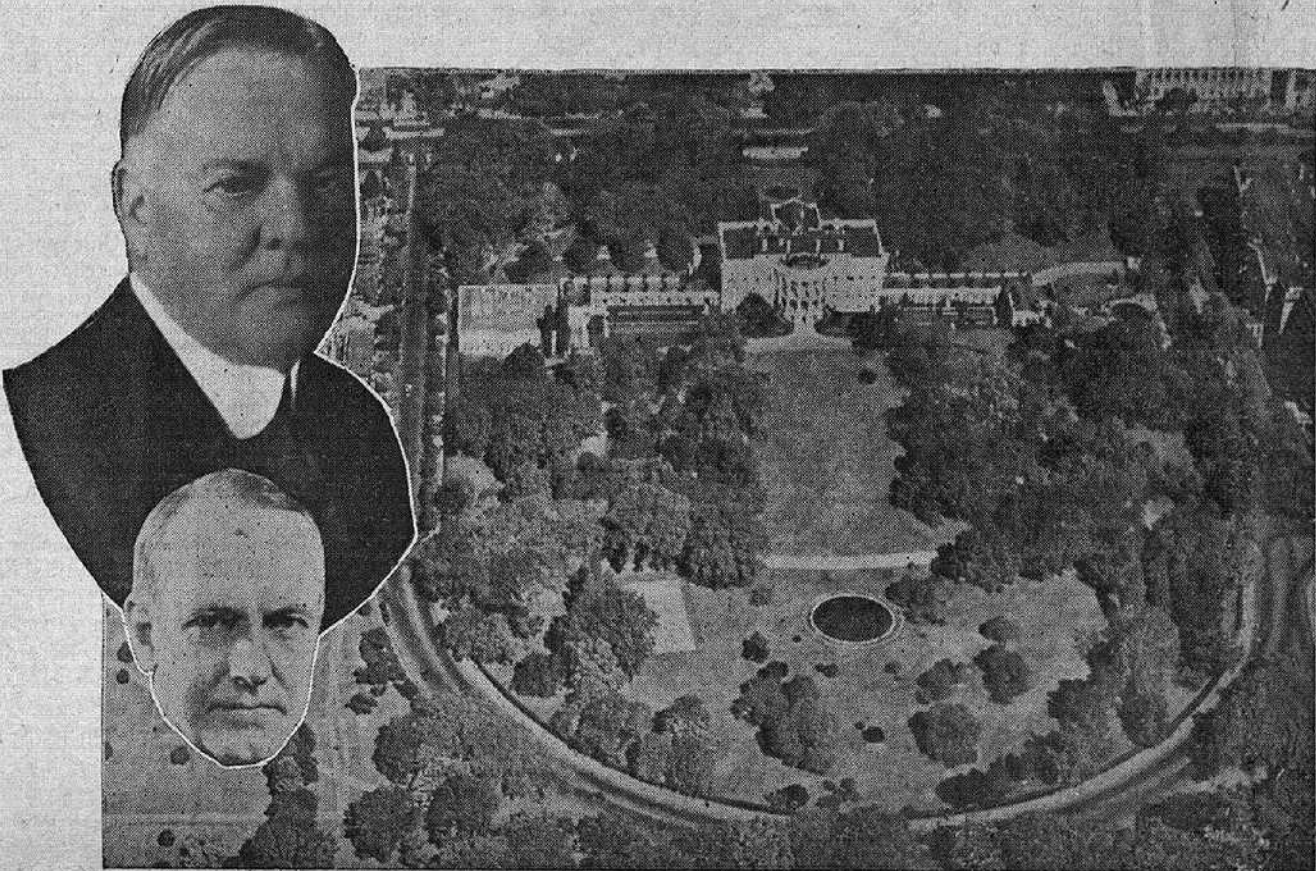
Aquests barrets van destinats, naturalment, als autors del teatre Còmic. Un per al «producteur» i els altres per als senyors Clarà, Madrid i Solsona, respectivament.

No és pas la primera vegada que el «producteur» Sugranyes es caracteritza per la seva prodigalitat barretaire. En una altra ocasió va tornar de París amb uns capells de feltre, d'ales immenses, d'aquells que en diem d'artista. N'eren tant d'artista, que solament Braulio Solsona, que té un gran temperament, es decidí a portar-lo.

Ara, però, davant del barret fort, la unanimitat ha estat molt més apreciable. Tots quatre autors l'han acceptat i és d'esperar que ja els veurem lluir.

Es el que deia En Sugranyes:

— Ja que no els puc unificar les idees, almenys els unificaré els barrets...

EL NOU PRESIDENT: HERBERT HOOVER. — EL PRESIDENT SORTINT: CALVIN COOLIDGE. VISTA AERIA DE LA CASA BLANCA

sant el fox-trot, intrigant i mercadejant, deixaven aquestes terres fetes un erm sense l'ombra d'una vida. A tot això, els soviets construïen un túnel sota l'Atlàntica, i un bon dia l'exèrcit roig, prudentment protegit per aquesta via subterrània, es presentava a Broadway, i amb gran espetec de bombes i el cant de la Internacional, entre l'exèrcit i el públic feien els comptes a Nord-Amèrica i a la civilització occidental.

Aquesta bona gent — pensàvem i escrivíem nosaltres aleshores — no es dona compte que està preparant exactament el contrari del que diu la revista. La invasió es farà sense túnel en sentit invers. I el mal és — deiem — que no començaran a saber quina cosa és viure fins que es produeixi la invasió inevitable d'un equip de grans homes de negoci, probablement americans.

El President Hoover, que va entrar aquest dilluns a la Casa Blanca, representa principalment això: l'expansió imperialista del capitalisme americà. Sense que es proposi d'una manera expressa la invasió econòmica de Rússia, on l'admiració per Nord-Amèrica va creixent cada dia que passa, és home per creure que està destinat a posar en valor totes les riqueses del món per a la major força d'Amèrica i la prosperitat dels homes.

El nou President no és pas un home vulgar. Després d'un Harding, obscur i un xic tarambana a la manera de Félix Faure, de França, i després de Coolidge, eixut i mediocre, Hoover surt amb

envaïda i després com director de queviures per als aliats en les hores difícils de la guerra submarina. Però, igual que Roosevelt, comença la seva presidència amb una personalitat molt destacada que fa creure a tothom que voldrà tenir i tindrà una positiva influència en la vida política del món.

Des del Ministeri de Comerç del Govern de Coolidge, va confirmar Hoover la seva fama d'organitzador de magnes empreses, com els treballs de salvament quan les terribles inundacions del Mississipi i el de reconstrucció de les comarques devastades. I amb aquesta característica d'una aptitud excepcional pels grans afers s'ha guanyat la fama universal que té i ha guanyat les eleccions que l'han portat a la presidència.

Segurament que no escriurà encíclicques com les del bon professor Wilson, ni la topada amb el seu país vindrà, si ha de venir, per excessos de sentimentalisme. És molt possible, però, que les seves relacions personals a Europa, on ha residit una bona part de la seva vida, l'indueixin a ésser menys feréstec que Coolidge en les relacions diplomàtiques, i sense perdre's per generositats eternidores, segueixi una política de col·laboració amb els altres pobles com una manera més pràctica d'assegurar l'expansió comercial dels Estats Units, que és la idea central del seu programa. De moment, sembla una bona nota en aquest sentit l'haver prescindit pel Ministeri de Negocis Estrangers del famós senador Borah, tan pintoresc amb el seu americanisme egoista i recelós.

De totes maneres, Hoover és una incògnita. Un cop a la Casa Blanca, falta saber de quina manera reaccionarà el seu temperament d'home d'acció amb un poder tan considerable com el que la Constitució de Nord-Amèrica dona al President. El seu imperialisme econòmic pot ésser un mal si li fa derivar les seves ambicions expansionistes cap els indrets del món que són punts de fricció entre els poderosos de la terra. El Pacte Kellogg pot ésser una garantia de pau si els signants van de bona fe, però varen causar temps endarrera una certa alarma unes paraules de Hoover sobre el dret dels neutrals en cas de guerra a mantenir relacions comercials amb els bel·ligerants, encara que tinguessin signat el pacte famós. En canvi, el gest de

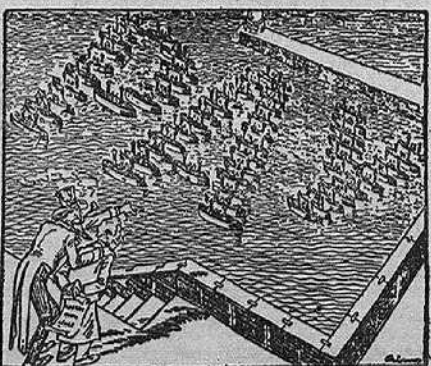
tot l'aspecte d'un d'aquests bromistes ingenus que abunden tant entre els grans homes d'affers americans. Gent de poques complicacions interiors, enjogassats i riallers, una mica limitats per a les idees generals, i d'una capacitat amplemant exercitada en els negocis vistos en gran, tenen una certa consciència d'haver trobat la fórmula de la felicitat dels homes amb l'engrandiment indefinit de la producció de noves riqueses, i els costa molt d'entendre les coses d'altra manera de com les han viscudes i les viuen.

Hoover representa un nou impuls d'aquests homes per un assaig d'hegemonia mundial. El tracte serà difícil perquè, malgrat el seu valer, responen a una visió parcial i fragmentària de la vida; però ells tenen la força d'un poble gran i jove que pot adquirir noves facultats d'adaptació a altres visions més complexes. Com si tinguessin el presentiment d'aquesta manca d'un idealisme comprensiu, les eleccions de Hoover es varen fer a base de la significació catòlica del seu contrincant Smith, que permetia de certa manera donar a la lluita una expressió espiritual; però el nostre amic Mr. Brown, que va estar aquí durant la campanya electoral, ens deia amb aquella seguretat de l'home que sap de què va: «Smith, candidat *quètolíc?* Preu-pagande.»

CRISI A WASHINGTON

Mr. Coolidge no se'n vol anar de la Casa Blanca fins que li hagin trobat l'altra sabatilla.

L'Oncle Sam a Mr. Kellogg. — Només falten quinze creuers per acabar la paraula pax. (Guerin Meschino.)

(L'Europe Nouvelle fa remarcar que no en falta cap per fer el mot pay [en anglès: pagau]).

Remarques a l'apat a Carles Capdevila

A l'apat a honor de Carles Capdevila, hom remarca:

...que era la primera vegada que Joan Estelrich no assistia o no s'adheria a un banquet. Algú va fer observar:

—Deu ésser a Grècia.

...que Nicolau d'Oliver arribava a mig àpat, ço que de totes maneres no té res d'estrany, puix que ja se sap que el savis mai van a l'hora, fiats segurament d'alguna clepsidra no massa afinaada.

...que quan es va saber que Bon portava a sobre 50.000 dòlars acabats d'arribar amb ell de Nova York, guanyats fent ninots, tots els presents que es guanyen la vida amb el teatre, la novel·la, el periodisme i en general amb la ploma, convingueren que els hauria sortit més a compte posar-se a guanyar-se-la amb el llapis.

...que quan Sagarra va dir que tot el que escrivia de crítica teatral deu anys enrera ho havia après escoltant En Capdevila, tot hom va convenir que eren moltes ganes de carregar un mort, i ni els autors que en aquella època foren rebentats s'ho han cregut.

Els miralls del Turó Park

Una vegada, Manuel Fontdevila arribava de Madrid. Així que va començar a trobar amics, tot eren abraçades i preguntant-los pels altres amics i coneguts als quals encara no havia trobat.

—I Tal? I Tal altre? On treballa ara? per on se les ha emprès?

L'altre li anava donant informes sobre el dir i el fer de tothom.

—I lo Miquel Capdevila? —féu—. Encara és tan apaïsat?

L'observació era justa. La complexió de l'actiu redactor de *La Veu*, dona a la seva humanitat un aire tot apaïsat. Sembla com si abans lo Miquel Capdevila hagués estat més alt, però un dia, en passar per un indret baix de sostre, s'hagués donat un cop amb les bigues i hagués quedat tot arronçat.

Però el bo del cas és que en l'apat d'homenatge a Carles Capdevila, lo Miquel es va assegurar... al costat de l'Angel Ferran, que és la seva antítesi. L'Angel Ferran cada dia és més llarg i prim, cada dia s'estira una mica més i cada vegada més esllanguit.

Al davant de l'Angel Ferran i de lo Miquel Capdevila hi seien respectivament Jaume Fonolleda i Josep Sunyol. Un cambrer va sentir que En Fonolleda deia al seu amic:

—Cada vegada que aixeco la vista del plat em fa l'efecte queestic davant d'aquells miralls convexos i còncaus del Turó Park.

El "Senyor Catalunya"

Pepita Samper és, com tothom sap, la Senyoreta Espanya.

Elàdia Domènech és, també com tothom sap, la Senyoreta Catalunya.

El que potser desconeguin els nostres lectors és a qui correspon el nom de «Senyor Catalunya». El títol va adjudicar-se l'altre dia, en una penya de reporters que es reunien tots els migdies al Colón. La unanimitat fou absoluta.

L'afortunat és En «Paquito» Aldaz, el tercer dels «Paquitos» famosos del periodisme barceloní, i un dels joves més «salau» i ben plantats que es passen per la Rambla. El nostre home, però, es va pendre la cosa pel cantó que crema.

—Al primer que em digui «Senyor Catalunya» —afirmà enèrgicament— li tiro una ampolla pel cap.

Un altre periodista hi va intervenir: —Mira, no t'enfadis; no val la pena. Si tan greu et sap, ho variarem una mica. Et direm «Elàdio» Domènech...

Un "cicerone" calumniat

En els seus reportatges sobre la «belle vie» a Barcelona, Francis Carco explicava l'altre dia en *Gringoire* que un, com ho diem ara?, que un jove ambigüet l'acompanyà en la seva excursió d'estudi als baris baixos. Anaren, segons conta Carco, a la «Criolla» i a l'«Ancora».

Estem perfectament informats de l'afer, i podem assegurar que el que acompanyà a Carco no era cap personatge sospitos, sinó que es tracta d'un amic nostre d'allò més respectable, cosa que Carco sap tan bé com nosaltres.

Ara que, posats a donar color i dramatisme a les seves obres, aquests escriptorassos no s'estan de res.

Guanyat a pols

L'estrena del drama *La Glòria* del novell autor i simpàtic capellà Mossèn Garriga, produeix un seguit de fenòmens imprevistos. De primer, l'empresari, Sr. Canals, home prudent, havia assenyalat l'estrena per a una funció de tarda. La curiositat del públic, les demandes de localitats, varen advertir-lo aviat que era un espectacle perfectament digne d'una sessió nocturna. El va, doncs, assenyalar per a una nit, però va reforçar el programa fent-lo coincidir amb el benefici d'un distingit actor. Mentrestant la demanadissa no parava. Nova modificació; nou canvi de criteri. L'estrena no es combinaria amb cap benefici; tenia prou ganxo per anar tota sola, en un esplèndid isolament.

Podem ben dir que Mossèn Garriga s'ha guanyat a pols, graó per graó, la solemnitat de l'estrena.

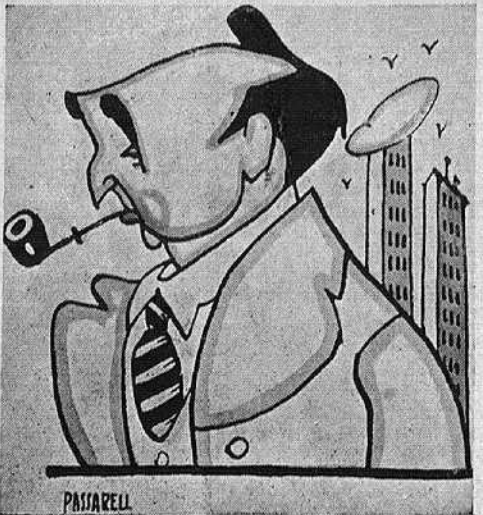
Algú, davant aquesta inesperada curiositat desvetllada per l'obra d'aquest clergue, no ha pogut estar-se de sospirar:

—Qui sap si el remei definitiu del nostre teatre no serà de convertir-lo en una dependència eclesiàstica!

UNA CONVERSA AMB EN BON L'APERITIU

Ens parla de la llei seca, del barri negre, de les darreres eleccions i del que vostès vulguin

—Un whisky, amic Bon?
—No, gràcies. Vine del país de la llei seca i haig de reposar. He begut massa vi per allà baix.
—Com s'entén?
—Tal com te dic.
—Però no hem quedat que vens del país de la llei seca?
—Doncs per això mateix, noi... He begut molt.
—No ho entenc.

BON

—Si anessis a Nova York, com jo, que hi vaig com qui marxa amb el tren de Sarrià a Sant Gervasi, sabries que el vi o xampany o l'aigua de colònia servida amb ampelles de gin és cosa corrent...
—Així la llei...

Així que hi ha un embriac, les rodes de la maquinària poden deixar de funcionar. Jo allà baix faig una vida de treball intensiu. S'acaba la broma així que obro el port de Nova York. Treballo per aquest diari, per l'altre i pel de més enllà; després m'ocupo de dirigir les «espanyolades» de bon gust de Doris Niles, la gran dansarina nordamericana, i després no tinc temps per perdre.

—Així s'ha acabat la bohèmia.
—Cert, s'ha acabat; excepte algunes nits que vaig a Broadway i al barri negre o xinès, o al cinema o al Parc d'Atraccions, o al teatre o al music-hall, o a algun club d'amics, només faig que treballar...
—I hi vas sovint, a aquests llocs?
—Cada vespre!
—I dius que no et diverteixes?
—Els humoristes, creu-me, no ens divertim quasi mai. Ens cal un ambient de provincialisme i de quotidianitat per distreure'ns. En un país on no hi ha temps d'adonar-se que un vi, no es pot pas fer una mica de bohèmia...

—I del barri negre, què me'n dius?
—Home, el barri negre de Nova York, que avui podem dir que domina i influencia tot el món per la popularitat del seu art, la seva música i els seus articles, és un país on els blancs ens adonem que som gent de color. Així com a Barcelona, quan veus un negre, dius que és un ésser d'una raça de color, així un xinès del 139 street quan veu un blanc t'assenyala com un home de color... Ho entens?

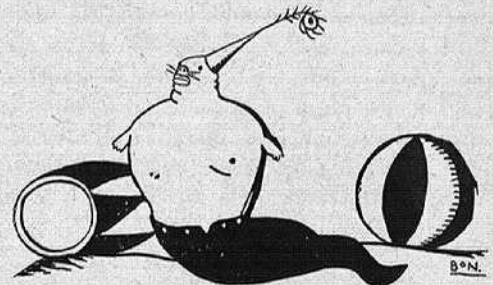
—Es un país distret, el barri negre?
—No. El negre es dona molta importància. És molt seriós, té un sentit extraordinari de la serietat, de l'ordre, de la disci-

o bé canten altres cançons negres *All black Joe, Get on under the moon*, etc...

—I hi anaves sovint, al barri negre?

—No gaire. Al blanc de Nova York no li plau gaire que et barregis amb els negres. No els fa gaire gràcia. T'ho consenten una, dues vegades per esnobisme, però no vagis pas mai amb un negre pels carrers.

Et tancarien les portes de tot arreu. Jo vaig anar-hi per a pendre alguns apunts. Mira, el primer dia m'hi vaig presentar amb la cara pintada de negre amb un suro. Doncs bé, en arribar a la porta del cabaret, el porter em va mirar i donant-me uns copets a l'espatlla em va dir: «*It is not necessary*», que ve a voler dir: «I ara, no cal, passi, passi...» I em vaig amagar en un recó, mig avergonyit de diferenciar-me d'aquella gent...

L'HOMÉ FOCA

—I el barri xinès?

—No et pensis pas que el barri xinès de Nova York sigui igual que el d'aquí... No fem bromes. El d'allà és cosa seriosa. Molt. Naturalment que hi ha una part decorativa pròpia per als turistes que a *Times Square* puguen als autòmbus que els condueixen a *Chinese town*. Aquesta gent no veuen el barri xinès, sinó la decoració del barri... Però si hi vas a la nit, sol, i t'endinses pels restaurants o fumadors d'opli...

—Ah, però n'hi ha de debò?

—Certament. I cars! Molt cars!

—Quina és la cosa que et plau més de Nova York?

—Moltes. De primer el sentimentalisme dels nordamericans, que són una gent somiadora i alegre. Si haguessis vist com es prengueren seriosament l'afer de les eleccions! A tot arreu hi havia retrats de Smith i de Hoover. Es barallaven pels candidats. La lluita era una cosa tremenda. De moment tothom es cregué que podia guanyar, Smith, que a l'Estat de Nova York té una simpatia manifesta. Però davant de la possibilitat de suprimir la llei seca, fins deixaren de votar-lo els mateixos venedors d'alcohol que es velen el negoci del contraban a passellg... Amb el que costaren les eleccions es podria bastir una ciutat com Barcelona, comptant-hi un barri gòtic de ciment armat.

—I després, què més t'agrada?

—Un recó fantàstic, *Coney Island*, on hi ha reunits tots els parcs d'atraccions... *Luna-Park*, grans barraques de fira... Allà és on he vist els fenòmens més importants del món. Ací encara ens acontentem amb nans i gegants. Allà, això dels germans siamesos ja no té cap valor. Es massa «Exposició Universal». Jo he vist, de debò, una dona amb pell d'elefant. De cara bonica, però d'una pell d'elefant sinistra, gruixuda, arrugada, grisa; un home-foca, amb uns braços curts que eren les aletes dels gossos de mar i les cames juntes com la cua; una dona amb la pell que s'estirava tant com volies; si, si... s'aixecava la pell fins al cap i se'l tapava, després la deixava anar i quedava al seu lloc; com pell de caudí; he vist un home correcte que tenia un nen enganxat a la panxa o millor dit tot un nen que vivia com els altres, però amb el cap a la mateixa panxa del senyor. Era alguna cosa esfereïdora. Tot allò creu-me, em va fer l'efecte, un moment donat, d'ésser una exposició de Picasso.

Aquest caricaturista viatger és intel·ligent, simpàtic. Està més prim, més «estilitzat»... Ja té tot el caràcter d'un home de *hall* de gran hotel; de coberta de transatlàntic, de *League of Nations*, de *Babel Dancing*.

FRANCESC MADRID

«Madrid». —Com tots els llibres de Josep Pla és una de les lectures més digeribles que s'inventen al nostre país. Josep Pla, desprecupat preocupadíssim, escriu d'una manera tallada, neta, directa, una mica pengim-penjam, però deliciosament aguantada, pels toquets de la seva caps de maquitllatge. Ara una mica de blau gris, ara una mica de fum perla, ara un taronja lívid, ara tres gotes de suc de llimona, ara un glopet de picon... Entre l'alcohol i la pintura fa marxar la col·lecció de les seves lletres, formigues esquelètiques, trapaceres, esmolades...

Madrid, amb tot el que té de desarripat, d'absurd, d'untuós i d'incomprensible, sobre tot aquest Madrid baix de sostre, de les dispenses, de les oposicions i de la mrandra entresuada, aquest Madrid de sempre, al costat del Madrid de la gran parada, en l'esperit de Josep Pla, troba un nas de «pointer» ben raçat. Com que la misèria acrobàtica, com que el pintoresc carregat de fums i de color, són coses que sempre agraden i en els temps que correm encara agraden més, l'ull de Josep Pla —aquest ull de perdiu amb un iris vermell perfecte— és sempre una garantia d'entreteniment.

Josep Pla va fer una passada pels cafès, va olorar els carretons dels marxants de carrer, els aparadors de les cotillaires i de les tavernes. Es va mirar els diputats, i els socialistes intel·lectuals que fumen tota la tarda trepitant una catifa coralina, desagradablement musical, feta de bocinets de closques de *cangrejo de mar*...

Tot aquest Madrid és, en el llibre de Pla, com una papallona viva, de tots colors, clavada amb una dotzena d'agulles...

Sobre el tracte social. —L'arquitecte Marfil fa anys que viu a Chicagó. És un xicot, si fa no fa, de la meua edat, i de menuts havien anat a estudi, i ens passàvem hores sota la negra vigilància de les quatre punxes d'un jesuïta embalsamat.

Ara ha passat uns dies a Barcelona, i l'altre vespre feia l'aperitiu amb nosaltres; xerrava pels colzes i a la fi va agafar un to doctoral, antipàtic:

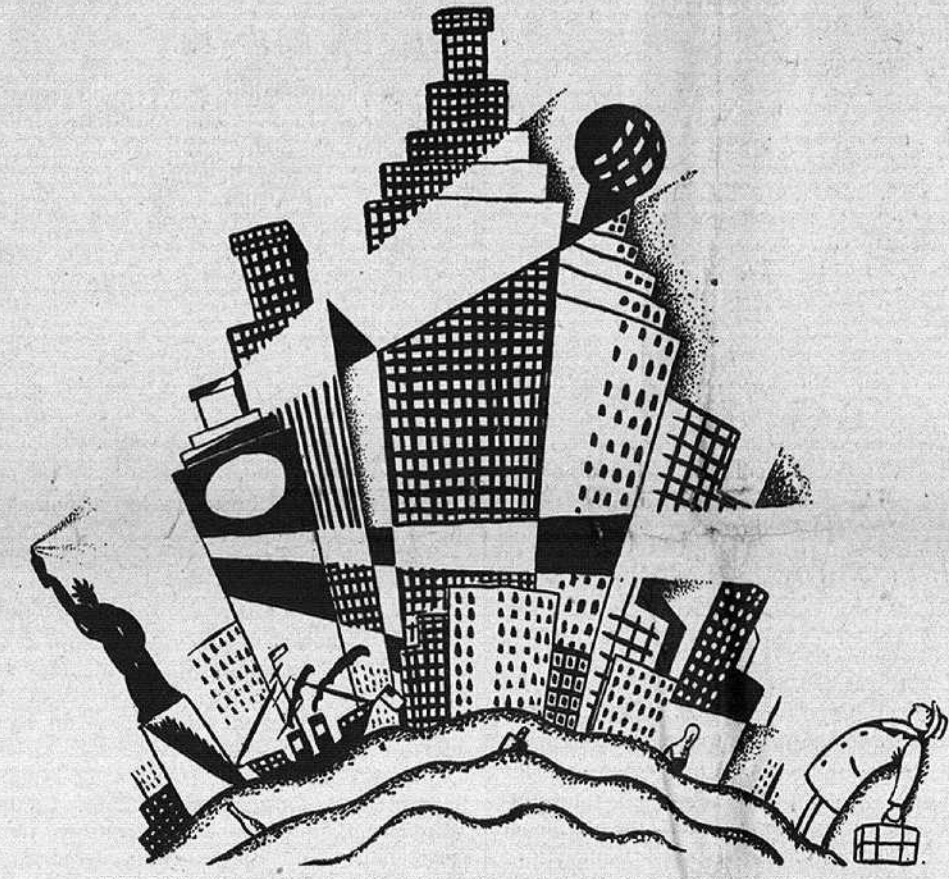
—Te'n recordes d'aquella època de la nostra intemperància? Jo penso el molt lluny que anava d'osques en judicar la família i la societat. Estava convençut que totes aquelles persones que no els interessaven les quatre coses llibresques que m'interessaven a mi eren imbècils. Recordo que un dia el meu pare de poc em treu de casa, perquè em vaig permetre dir molt de mal d'un excel·lent senyor que ignorava l'existència de Mallarmé. Els meus amics que es preocupaven de la política, la indústria o el comerç, eren per mi dignes d'un menyspreu absolut. Només creia en la intel·ligència dels artistes o els intel·lectuals. Després m'he convençut de tot el contrari. Més te diré: actualment fujo del tracte d'aquestes persones; no és que un metge de fama o un advocat de molt crit, em seduïen per la conversa. En el fons del fons trobo que totes les persones en general són poc interessants, ni la intel·ligència ni la cultura serveixen per entretenir i fer passar l'estona. A la llarga, tothom és profundament avorrit, i per altra banda no hi ha ningú desaprofitable del tot.

De vegades penso que un cambrer o un enllustrabotes o un vigilant, poden satisfer molt més la meua curiositat que un director o un president de qualsevol cosa, i ara no vagis a creure que em senti democràtic ni cosa semblant; la democràcia em fa fàstic com els cargols, que és un menjar al qual no m'he pogut avesar mai.

Les persones més distretes per mi són els desvagats, els mariners i els que pateixen del fetge...

A darrera hora m'he convençut que el millor és la conversa amb les dones, no perquè les dones m'acloïessin la veritat, sinó perquè parlant amb les dones, entre paraula i paraula, de vegades els pots passar la mà per la cara, i en aquest món hi ha cares finíssimes —suposo que estàs amb mi— i fins i tot si la conversa que tens és una mica transcendental pots eixugar amb el llavi les extralimitacions llagimals d'un ull perfecte, i una llàgrima de vegades té més bon gust que aquesta beguda infecta, que t'estàs prenent sense ganes, només que per la poca-solta de fer l'home...

JOSEP MARIA DE SAGRRA

EN BON ARRIVA A LA CAPITAL DEL PAIS DE LA LLEI SECA

—La llei serveix perquè l'alcohol es vegui a preus alts. Figura't que tant als restaurants italians com a molts clubs de nit, que vénen a ésser els cabarets de Barcelona o d'Europa, et venen vi com qui ven agulles de ganxo...

—Alguna contrasenya, per exemple...

—No. Només cal que demanis cafè de Califòrnia i et donen una tassetta de conyac amb una gràcia espaterrant...

—I t'hi pots acostumar a la vida de Nova York...

—Ara el que em costa és acostumar-me a aquesta. No és pedanteria, però creu que em costa. Tornant al que dèiem, fan bé de totes maneres de tenir tancada la invasió de l'alcohol. Tot i estant prohibit, hi ha molts beguts; figura't si no hi hagués prohibició. Els Estats Units són una fàbrica immensa i no es pot pas distreure ningú.

plina i de l'autoritat. Al barri negre tothom i tot és negre: els policies, els sastres, els metges, els farmacèutics, els advocats, els venedors de diaris i els alcaldes de barri, si és que n'hi ha, que no väreig poder donar-me'n compte. Hi ha un cabaret, un dels cabarets més distrets de Nova York, i situat al *Lenox Avenue* entre el 139 i el 140 street, on els negres ballen amb una parsimònia versallesca. I si sentissis amb quin sentiment, a hores d'ara, diuen aquelles paraules quasi immortals del *Show boat*:

*Don't plent tottoes
don't plent cotton...*

que no volen pas dir altra cosa que aquest pensament transcendental:

*No plantis patates
no plantis cotó...*

CABARET NEGRE

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

**Informes
i Pressupostos gratis**

La redempció del Palau de la Música Catalana

QUÈ ESPEREM?

Aquesta campanya dirigida a redimir aquest monument del Palau de la Música Catalana que, com el seu nom ja indica, és un monument a la vanitat ostentosa d'una època carregada d'il·lusions, és una de les iniciatives més ben trobades que podia tenir MIRADOR. Es convenia que aquesta campanya vagi endavant i que obtingui la col·laboració desinteressada de totes les persones que es preocupen d'aquestes coses.

Molt més encara després de demostrar, pels articles que han publicat els senyors Brunet i Armengou, que per redimir aquest monument no calia pas pensar en la seva demolició, sinó que amb una reforma relativament fàcil n'hauria prou. Diem relativament fàcil, no pas perquè no hagi de valer diners, sinó perquè la nostra burguesia filharmònica en tant que es mostra tan elevada en els seus sentiments musicals no s'entredirà en càlculs mesquins quan s'acabi d'adonar, que ja se n'ha adonat, una mica, que la decoració d'aquest Palau és un monumental desvari de quicalleria econòmica.

Reconfortats, doncs, per l'esperança que això desaparèixerà, podem discurrir tranquil·lament referint-nos a l'estat d'espirit d'aquella època de primers de segle, que ens ha deixat una prova tan càlida de la seva ingenuïtat joialitat. Al primer cop d'ull, com a homes d'una generació més jove, hem de declarar que aquella època ens fa una enveja enternidora. Es veu ben bé que era el temps de l'empenta vital i del "no estar-se de res". La paraula llibertat tenia un sentit infantil derivat de l'anarquisme i no trobava aturador. Els poetes i els rapsodes disfrutaven d'un crèdit total i la gent s'embaïllava quan sentia unes oracions vagues que deien: "Avant, sempre avant, fins arribar als cims." Tothom exaltava la vida i volia arribar als cims. El tipus de l'època era l'home del xamberg, de la xalina i dels ulls enfebrats de lirisme innocu. Pertot arreu trobàvem l'artista genial fugint dels canons i de les regles. Totes les festes acabaven en mig d'un entusiasme delirant. I l'orgull col·lectiu prenia formes pintoresques. Per exemple, el moviment continu mai no ha conegut tants inventors, perquè calia que l'inventor definitiu fos un català.

L'afició decorativa i literària d'aquella època ha quedat classificada amb el nom d'escola modernista, i era una barreja d'elements de diverses procedències, pastats amb una audàcia i una força que encara avui impressiona i us fa dubtar. Així veiem lligada l'admiració per la música de Wagner amb la que causaven les obres d'Ibsen i les manifestacions externes del romanticisme local amb el gòtic alemany. La dèria decorativa era així: el gòtic alemany combinat amb la pinzellada voluptuosa i llarga. Les senyeres dels Orfeons i les que desfilaron pels carrers de Barcelona durant les festes de la Solidaritat gai-

rebé totes portaven el gòtic estampat i les capçaleres dels diaris que feien la política de l'hora també portaven la marca.

Per explicar-se d'una manera satisfactòria aquella època tan venturosa, només cal llegir Maragall. La reedició de les obres completes que amb tant d'encert han emprès els seus fills, estimats amics nostres, donarà ocasió als joves de vint anys per documentar-se sobre les coses d'una època tan recent i que els deu semblar vella. La sort més gran d'aquells anys, que ja són un tros de la nostra història, és la d'haver tingut el millor poeta de la nostra literatura de tots els temps, com interpret sentimental de la seva vida civil. Malgrat els assenyaladíssims esdeveniments polítics d'aquells anys, no és un home polític la seva figura representativa, sinó un poeta. No podia ésser d'una altra manera. Maragall, el poeta de la paraula viva, escrivia sobre qualsevol cosa i tot seguit prenia aquesta cosa un nimbe lluminós i de gran prestigi. Maragall era l'home més inflammat d'una època inflamada. Altrament, els seus articles tenien un sentit apostòlic i generós que guanyava els cors. Maragall, de totes maneres, s'ha salvat sol.

El maragallisme i "la paraula viva" van fer desgràcies entre la joventut i encara avui hi ha qui es baralla per sostenir literalment aquells versos que fan: "la sardana és la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan". Els sardanistes són una reminiscència de l'època de què parlem. Els sardanistes i els que ballen danses populars, aquí com a tot arreu del món, no fan res més que costumisme agro-popular i atracció turística. Potser ja fóra hora de dir als braus minyons sardanistes que aquells versos de la sardana, els més rípijocs que va escriure Maragall, anaven pels seus pares i no pas per ells, i que ballant sardanes no fan pas un acte extraordinari ni meritori.

L'espirit sardanístic i la decoració del Palau de la Música Catalana són dues coses que ens han portat de fora i que hem de tornar allà on eren perquè ja estem servits. Les sardanes a l'Empordà i a les places de les viles estan molt bé, i la bisuteria i els vidres del Palau pertanyen als "carroussels" de fira i als envellats de Festa Major.

No tenim dret a retèner-los.

Quan els enyorem ja els anirem a veure. Es convenia, doncs, que d'una vegada ens afanyem a desfer-nos de certes reminiscències pintoresques d'una època que ja té el seu balanç fet, amb el respecte que serveix tot per allò que és essencial i beneficiós i amb l'eliminació d'allò que és transitori i que fa nosa. Es d'esperar que la nostra burguesia filharmònica, amb el president de l'Orfeó Català al davant, es preocuparà de demostrar aviat que per a fer bona música no necessiten reunir a la gent en un local d'un mal gust enlluernador, que desdii del nostre país i del nostre temps.

JOAN MARLET.

ELS BADOCS

En el número 403, del 23 del passat febrer, *Catalunya Social* ens titllava d'endarrerits, tòpic immanicable en aquella santa casa. I perquè els seus hipotètics lectors es fessin càrrec del nostre endarreriment, donava un resum del nostre llavors darrer número, resum basat tot ell en el poc complicat procediment de fer dir sistemàticament el contrari del que els articles resumits (?) realment deien.

No hem fet mai la suposició que seríem persones grates a cap element de *Catalunya Social*, però almenys, tant per part nostra com dels seus fantàstics lectors, era versemblant d'esperar que els redactors d'aquell setmanari no es dedicarien a la deformació (diguem-ho suau) dels fets. Perquè el resum a dalt al·ludit, o és escrit de bona fe, o ho és de mala fe. En aquest darrer cas, no cal dir res; en el primer, o hem de reconèixer que el redactor de *Catalunya Social* ha llegit només els títols dels articles d'aquell número nostre i se n'ha imaginat el contingut, o bé el tal redactor pertany a aquella espècie tan abundant de persones que no saben llegir, sense ésser analfabets

en l'estricta sentit de la paraula. Amb uns informadors així, estan ben cuits els amics del setmanari catòlic i desvariador alhora.

Un ex-popular setmanari, per llegir el qual és indispensable anar a la barberia o a cirar-se les botes, ens dedicava gairebé mig número, sobretot la secció d'*Esquellots*. El sorprenent del cas és que l'al·ludit redactor, portant penjat al seu mateix coll l'instrument que havia de fer sonar, s'hagi dedicat a tocar campanes.

El tal «criptor» és ben lliure de pensar de nosaltres tot el que vulgui; però, per l'amor de Déu, que s'assabenti de les coses abans de parlar-ne. El nostre company Just Cabot no ha estat mai secretari de redacció de *La Nova Revista*, sinó que en fou redactor en cap, càrrec en el qual cessà voluntàriament ja fa bastants mesos. Això a part del fet que la incompatibilitat entre aquell càrrec i el de crític literari de MIRADOR és molt discutible. En canvi, no dona lloc a gens de discussió la incompatibilitat entre voler fer el murri i anar a tres quarts de quinze.

FINESTRA OBERTA

La pau

Els parlaments, i — allí on aquest instrument no actua — els Governos, van aprovant el Tractat de París contra la guerra, més comunament conegut pel nom de Pacte Kellog. Ara darrerament l'han adoptat les Cambres de França i Holanda.

Contra l'eficàcia d'aquest instrument diplomàtic poden fer-se i s'han fet fàcils ironies. Les fan, d'un costat, aquells homes fonamentalment reaccionaris, que creuen, com el pobre exiliat de Doorn, que la guerra és una necessitat biològica de la humanitat, i les fan igualment aquells esperits ingenus i carregats de bones intencions, que haurien volgut veure la signatura del Pacte acompanyada de la voladura de tots els vaixells de guerra, i dels canons, fusells i tots els altres estris de matances col·lectives.

En aquest recó de la nostra finestra no ens abandonem, certament, a cap esbojarrat optimisme pacifista; però menys encara a cap fatalisme guerriller. L'home fa la guerra i fa la pau. L'home és contradictori; bo i dolent alhora, capaç d'altruisme magnífic i de monstruosa salvatgeria. Venim — pobres de nosaltres! — d'uns ancestres que tingueren la lluita com a única i ineludible llei; però anem cap a un estat de major solidaritat humana. Tenim, doncs, d'aquest punt de partida i d'aquest punt ideal i inassolible de destinació.

Però mentrestant, el món camina, per bé que de tant en tant faci marrades i fins reculades. El món camina i va neixent en ell, a l'impuls de les seleccions, una consciència pacifista i humanista. Aquesta consciència que fa uns quants anys no era més que en les publicacions dites avançades, és ara concretada, en els documents internacionals, exalçada en els Parlaments, i articulada i signada contrasignats i confirmats pels directors de les grans nacions.

Això sol fóra ja molt. Aquest exaltament líric de la pau seria ja una gran etapa, encara que pràcticament hagués de fallar en la primera ocasió. Hi hauria sempre l'exemplaritat, la força de la paraula consagrada, l'incoercible sentiment dins la consciència de cadascú que la pau és l'aspiració dels homes: la natural condició de la vida. Passat l'emportament de la lluita, aquest sentiment tornaria a néixer i s'imposaria a la fi.

Idealista? Utopista? No, amics: realista. Realista que veu les forces materials i les espirituals. No realistes com aquells que només veuen les primeres, tangibles i mesurables, però no més existents que les altres. Realistes de tota l'àmplia realitat de món, feta d'interessos, de passions, d'ideologies, de concupiscències, de bones intencions, d'odis, de sentimentalismes...

Hauréu entès, després d'aquesta disquisició un xic massa grandiloqüent pel to habitual d'aquest periòdic — i pel qual us demano perdó, prometent no reincidir —, que som partidaris fervorosos del Pacte Briand-Kellog i que considerem una fita memorable l'adveniment d'aquest tractat. Així és, en efecte. Ací creiem en el pacte contra la guerra, com en la Societat de Nacions, com en la Democràcia, com en el Liberalisme. Aquestes grans institucions, engendrades totes pel fons d'ideologies del passat segle, però bé que algunes nades en el present, són les soles, creiem, que d'una manera o altra, treballen per millorar el món. La seva feina no va tan de pressa com voldríem que potser només veuen les realitats espirituals. Però no pas tan a poc a poc com podrien creure els que només veuen els fets materials.

Fora de l'acció d'aquelles institucions, ¿hi ha res, en l'ordre pràctic i polític, que treballi per a l'evitació d'aquesta cosa horrible que és la guerra? No. Doncs si a la fi la humanitat es veu lliure d'aquest pesombre, no seran aquelles ironies d'homes escèptics les que faran el miracle. Seran aquests tractats i aquests pactes. Seran els convenis de París i de Locarno i de Ginebra i tota l'obra pacifista feta des de la guerra ençà, sota el signe de Briand, Stressemann, Chamberlain i Kellog.

X. X.

Aquest número ha passat per la censura

EL FUTBOL EN CRISI

L'article del senyor Cambó publicat dies enrera en alguns periòdics comarcals, ha plantejat de nou una qüestió que entre nosaltres mateixos ja havia estat debatuda. És clar que la personalitat de l'ex-líder regionalista ha donat més relleu a l'afer i si bé en el fons, el seu punt de vista en lamentar l'excés apassionament que es posa en els espectacles esportius, millor dit en els del futbol (car en les altres branques de l'esport estem tot just en un període d'iniciació), és compartit per molts, no és irreverència, en canvi, afirmar que en aquesta ocasió aquell sentit de l'opurtunisme, que havia estat el lema cabdal dels polítics regionalistes, ha quedat una mica malparat.

Car la severa amonestació de l'il·lustre home públic arriba en uns moments alarmants per a la vida del futbol o millor dit, del que ha constituït fins fa poc la seva plenitud. La gent comença a desertar de les grades dels camps de joc i hom comença d'adonar-se que la indiferència entra a aquells cors arborats d'entusiasme, les temporades passades.

De totes maneres no cal estranyar-se que el qui viu allunyat de la vida interna del futbol no se'n hagi encara donat compte. La crisi no s'ha manifestat en forma aguda i potser que, llevat dels circols diguem-ne competents, ningú no ha tingut ocasió de fixar-s'hi. Flota per l'aire, però encara resta com una cosa impalpable.

L'advertència del senyor Cambó arriba aquesta vegada una mica tard i el que potser més hauria escaigut, fóra lamentar-se que aquells qui han tingut a llur mà el poder fer derivar la vida del futbol vers un aspecte més lògic, més positiu, no hagin estat capaços de fer-ho.

L'esport per l'esport és una molt bella teoria, però en determinades latituds no ha resultat sinó un mite. L'esport per l'esport pot comprendre's en pobles d'una cultura feta; on rarament el sentiment esportiu passa els límits d'un entreteniment; en què no se'l considera més que com complement d'una educació rebuda. En fi, allà on la paraula esport va íntimament lligada amb el significat escola.

En aquesta matèria és pueril voler establir comparances amb Anglaterra, amb Suïssa, els Països Bàltics. En escampar-se pel Continent, el lema esportiu ha perdut gairebé tot el seu sentit. En alguns indrets, com abans Alemanya i ara a França, la idea esportiva no és més que base per a la preparació militar. En altres, l'esport no ha servit més que de vàlvula d'expansió, perquè és en els espectacles esportius on encara es reconeix a les multituds un cert dret a desfegar-se.

El sentiment esportiu ha estat adulterat d'ençà que la voga esportiva impera. Abans de la guerra el veïem més idealitzat que no pas avui. Els Jocs Olímpics fins 1912 foren principalment manifestacions de propaganda per a les petites nacionalitats. Després en canvi aquests mateixos certàmens no han servit més que per a aguditzar els sentiments imperialistes de molts pobles i els mateixos directius de l'esport olímpic, en modificar de soca-rel els reglaments de les velles competicions, no feren més que enrobar l'espirit d'aquella política.

Recordo a aquest propòsit la campanya dels anglesos arran dels Jocs Olímpics de París, per les escenes presenciades i que consideraven renyides amb la idea fonamental que hauria hagut de presidir-los. En lloc de la cordialitat i de la sinceritat, no es veia més que un esperit xovinista agre i intransigent, que no dubtava de recórrer a les trampes i a les males arts.

Els anglesos es queixaven llavors de la manca d'espirit esportiu. Però el cert és que aquest tan gallejat esperit esportiu no és comprès per les tres quartes parts dels qui es creuen fer esport.

A la nostra terra, però, l'esclat que havia aconseguit el futbol (la manifestació més estrident de l'esport local), va poder fer creure algun moment que se n'obtidrien beneficis guanyos. Mes si avui poguéssim fer el balanç, veuríem que el futbolisme no ha aportat a cap ideari, el més petit contingut. El qui tenia i segueix tenint conviccions, s'interessa amb més o menys entusiasme per la nova dèria, sense abandonar cap dels seus deures ciutadans. Però el futbolista a seques s'ha man-

tingut tan eixut com sempre i roman sord a totes les exigències de l'espirit. Llevat d'un petit sector, darrera del més gloriós dels nostres clubs no hi ha més que futbolistes d'aquesta mena. Són aquells que no volen perdre, els qui no titubegen a despendre els diners que calguin per a anar a cercar hongaresos, polonesos, d'on convingui, per tal de donar-se el gust de veure guanyar el match de cada diumenge. És inútil parlar-los d'altres avantatges morals que el club hauria de proposar-se; és endebades que se'ls retregui l'obra de cultura física que caldria fer; dir-los que els jugadors han de fer-se a casa i no a fora... Es perdre el temps.

La sensibilitat del futbolista d'aquesta mena no s'altera més que per les victòries o per les derrotes dels onze jugadors que vesteixen el seu jersei. Se'ns retrauran determinats actes; no hi hem cregut mai. Moltes vegades allò que s'ha cregut una adhesió sincera no era més que afany de sumar-se a la voga. No hem d'oblidar tampoc que l'espirit localista influeix d'una manera decisiva en les multituds. Enguany, jo us asseguro que si el Real Madrid arriba a ésser campió d'Espanya, la recepció que s'hauria tributat als seus jugadors no hauria pas tingut res a envejar a aquelles entusiastes manifestacions amb què algun dia havia estat rebut ací el Barcelona.

Seria pueril relacionar l'entusiasme futbolístic dels madrilenys amb altres coses. Per què enganyar-nos?

Tornant però a la crisi del futbol, cal convenir que la mala tongada del barcelonista en pot molt ben ésser la causa. En tot cas, no ha fet més que precipitar una mica més les coses i no trigarà el dia que ens adonem que s'havia començat la casa per la teulada. Això pel que afecta la capital; en la resta de Catalunya, el futbol es troba en un estat lamentable de desorganització i de pobresa, tant material com moral. Recorrent per obligació la premsa de les altres ciutats de la península, hom s'adona que el clam és unànime. El futbol se'n va a la posta. En el partit jugat dimenge abans a Sant Sebastià amb el Barcelona—dues grans "vedettes"—, no es recaptaren més enllà de vuit mil pessetes. Aquest és el panorama una mica decepcionant del futbol a Espanya.

Per això deïem abans que la queixa de l'ex-líder regionalista ha vingut una mica tardana. El trist és que el futbol, prometedor un dia de les més falagueres esperances, pel qual s'han despesat torrentades d'energies, se'n vagi sense deixar cap rastre, sense un bri d'aquella idealitat que tant anhelàvem. Algun dia, tots plegats ens en haurem de doldre.

VICENTS BERNADES.

La funció de l'orador

Començats els discursos, a les postres del sopar de Carles Capdevila, hi hagué, a un cert punt, un moment d'indecisió. Qui havia de parlar després de Pous i Pagès?

De cop algú suggerí: Pere Rahola. I se'n va anar en sordina repetint: Pere Rahola, Pere Rahola, Pere Rahola.

Però Pere Rahola refusà. Les seves negatives, malgrat els precs suggestius de Josep Maria de Sagarra, que seia al seu costat, eren enèrgiques, contundents.

Pere Rahola guanyà, amb disgust de tothom que hauria volgut escoltar-lo, després de tants anys de silenci.

Acabà el sopar, començaren les recriminacions. Un grup d'amics protestava.

— Però en nom de què o de qui jo havia de parlar? — deia Pere Rahola, excusant-se —. Jo no sóc actor, no sóc autor.

— Els temes són infinits. Les circumstàncies; la política i el teatre; l'orador i l'actor...

— No sou orador, vós? — tallà Camps Margari.

— Home... — assentí modestament Pere Rahola.

— I els oradors per què carai serveixen? Era claríssim; el grup contestà en cor: — Per parlar.

Els lectors sabran perdonar, com tenim de perdonar nosaltres, la barreja de matèries d'aquesta plana la qual, per dificultats imprevisibles d'última hora, poques vegades ha pogut sortir com desitjàvem.

El rei Amanuà. — Ara us faré un cocktail al gust europeu. Primer s'hi posa vermut italià. — Després, absenta francesa i whisky anglès. — S'hi afegeix cervesa alemanya i vodka rus. — S'acaba amb un raig de cafè turc. Es remena... — i ara beveu — !!!!!

(Daily Express.)

COLONIAL

Varon Dandy

PERFUM D'HOME

NET I DISTINGIT

PERFUMERIA
PARERA
CREADOR
DELS PERFUMS
I PRODUCTES
DE BELLESA
tentación
PER A SENYORA

LES LLETRES

ELS NEGUITS DE PALMIRA

Conte inèdit de Miquel LLOR

(Continuació)

Ell la deixava mestrear sense protesta, puix que a desgrat de l'olímpic desdeny amb què el tractava, a les estones oportunes, ella encara era complaent. D'altra banda: què dir si a l'hora de seure a taula el plat era curull de les menges més grates al seu estómac, tanmateix aristocràtic?

A les tardes, com que a casa no sabia què fer, se n'anava cap als pradells de les rodalies, en cerca de cargolins i d'herbetes per amanir ensiam. Els vespres duia a passeig la vergonyosa Carina, i amb la mateixa paciència que aguantava els dramàtics sermonaris de la muller, es deturava a totes les cantonades on la gosseta solia entretenir-se.

Tard o d'hora, se sentí contrariat, sense un braç afectuós on recalcar-se. Aleshores, per distreure's del refredoriment de la muller, cercà consol vora d'una seva compatriota tota nervis i foc, molt arrissada i alegre, la qual feia de cambrera en una casa veïna.

Algunes veus solícites dugueren la nova a Palmira. Tot i les ganyotes de fàstic que varen arrugar la seva boca, per dintre sentí una gran alegria. El darrer lligam que la subjectava a Rodrigo es trencava. Ja era lliure de braços i de pensament.

L'estiu es feia sentir. Era el temps que don Nin i la seva germana solien anar a casa d'una neboda, en un poble de vora mar. Però d'improvís, l'ex-capità digué a la seva germana que, un cop ajeut a l'ombra de la figuera, al jardí, no enyorava les airades salabroses de la mar.

La germana, tota sorpresa, li volgué fer entendre com era d'inconvenient refusar el convit anyal de la neboda; però don Nin no es deixà vèncer.

—Vés-hi tu! No has pas de privar-te'n. Un parell de mesos passen que ni te'n adones. Si vols, jo vindré a veure't cada festa, però no em trenguis de casa ara, que començo a trobar-li el sentit.

—Té raó! — intervingué Palmira —. D'altra banda, el seu germà vessa salut, gràcies a Déu. Tampoc no el deixa sol. Que no som per a res nosaltres?

Rodrigo aprovà tan bones raons. Ell passejaria amb don Nin i fins alguns diumenges anirien tots tres junts a veure la germana i el gos.

Per bé que amb recança, la veïna va creure'ls i se n'anà després d'haver recomanat don Nin als amics, amb llàgrimes als ulls. Don Nin, en canvi, desvesat a trobar-se sol, se sentia lleuger, com qui diu rejuvenit.

Dedicà la meitat del temps als veïns. Cada dia els era més festós. Rodrigo se li fumava els cigars amb tan ingènua vehemència, que don Nin i Palmira somreien compadits. Ella plantava flors triades al jardinet del veí, li feia encàrrecs menuts i sempre duia una gran rosa al pit, d'aquelles preferides de l'ex-capità. Ell, par tal de correspondre tanta confiança, va regalar-li un canari eixordador, i la fotografia en tendres positures vora l'aigua de l'estanyol...

Cada tres o quatre vespres el matrimoni i don Nin sopaven junts. Ell s'empomada el cabell, cendrosenc ja, i que li queia entorn del rostre amb abandonat deix de noblesa vuitcentista. Duia diamants, corbates clares i tot sovint se li escapava de dir, amb els ulls abovats damunt la veïna:

—Què fóra de mi sense vostè, més ben dit, sense vostès — rectificava en veure que Rodrigo també hi era. Però el fill de mamà Belén fumava amb les galtes enrogides per la digestió una mica complicada.

De sobte decaigué l'aspecte joïós de don Nin. Es queixava d'un sobtat enfe-

broisment del braç. Abans de parlar-ne a la germana, Palmira volgué veure-ho amb els propis ulls. El posat tranquil del seu rostre assossegà el malalt; allò no era més que un vulgar brià. Don Nin digué d'anar a veure el metge, però la muller de Rodrigo el va distreure de tan mala idea.

—Metges: metges — féu, despectiva, sense adonar-se que li retornava aquell aire de venedora de mercats no gaire ben oblidat —. N'erren més que no en salven. Jo tinc una oració que va ensenyar-me una bona dona, una santa, que curava per gràcia de Nostre Senyor. Vol que ho provi?

—Faci el que vulgui de mi, Palmireta. El que vostè no pugui, ningú del món no ho podrà.

Palmira féu com si no l'entengués. —Un cop ben senyat i amb una mica d'ungüent de la farmàcia, el mal es fondrà com per miracle.

El braç dolorós s'ofertà a la provatura. Palmira amb el rosat capicó del dits, va fer set vegades el signe de la Creu damunt la muntanyola envernada, a ritme d'aquests mots sibilins, xops d'encis i de comaratge de rebotiga:

Brià caval·ler,
mala fi tu puguis fer,
jo tip, tu dejú;
mala fi puguis fer tu.

L'ungüent fou aplicat damunt del remei; al cap de vint-i-quatre hores el braç començava a desinflar-se.

L'esguard triomfal de Palmira s'entenebri de veure el poc cas que feia don Nin del seu èxit.

—Amic meu. Qualsevol diria que li fa una trista gràcia de trobar-se bé.

—Bé, diu? — sospirà ell.

—No? Miri's quin braç tan bonic.

Eren al jardí, sota un ombra bullent, de migdia, entorn d'una bonior d'insectes. Els gira-sols eren tots estarrufats; les branques d'un nespler, feixugues de fruita madura, tustaven els vidres de la galeria, inflamats de sol. La mà de don Nin féu presa del braç de Palmira. L'home borbollà amb accent tèrbol:

—Es que el meu mal fa via endintre, cap a l'indret del cor.

—El cor, diu, don Nin? Ai, no m'espanti!

—Sí: i vostè no pot, no vol... no voldria... salvar-me.

I deixà la frase escuada, car d'una sola embranzida dugué la mà saludadora de mals fins els llavis assedegats.

Palmira llençà un xiscle menut i fugí amb els ulls i la boca closos. A poc a poc anà tornant a la serenitat; obrí un ull, després l'altre; s'aixecà molt solemne i va mirar-se en el gran mirall del tremol. Estengué els braços en un gest de suprema angúnia i un somriure amarg va descloure-li els llavis.

—Què sé jo de res, pobra dona? — féu com en un desvari. — Tu, destí, ets el dimoni: tu!

I una mitja rialla tràgica li contragué la boca.

Hauríeu dit que era el joc del gat i la rata. A estones don Nin feia de gat; a estones el gat era Palmira; a estones ho eren tots dos; però en veure's de prop, els dequieia l'empenta. La muller de Rodrigo parlava sola, absent als flonjors raonaments del marit; la fatigaven els llibres. Algun que altre cop li sobreexien les cavil·lacions i, vagarosa com una princesa maeterliniana, mormolava.

—Es l'eterna divina història... amor, purificació...

Ja no tornà cap més tarda al jardí; don Nin, tampoc. Però el destí se'n dugué una nit a Rodrigo i va posar de costat els dos veïns.

—Palmira!... Palmireta fugitiva: d'ençà que no la veig camino d'esma. Ja sé que hauria de cosir-me la boca o anar-me'n, però sols de pensar-ho, el fred de la mort em sega les cames.

—Jo no vull pas que es mori, don Nin.

—I què en trec de viure, si no podem ser feliços?

—No pot ser; no pot ser. I no m'enraoni amb tant de foc, que el cap em roda.

—Quina llàstima, Palmira meua! Les nostres ànimes s'adiuen tant!

—Massa que me n'adono. Bessones són.

—I per què no les fonem en una de sola?

—Estic lligada de peus i mans.

—Els lligams cauen tots sols.

—Hem fet tard, amic meu.

—No pas del tot — va respondre don Nin, en un deliri progressiu —. I atragué la veïna per la cintura.

—Pietat, pietat pel meu abandonat — pluja ella amb molta prudència, poruga d'ésser sentida d'algú. — Miri que se'm posa una bona d'or i de foc als ulls...

—Criatura sublim! — féu ell, ja al capdamunt de la passió —. Deixa't la bona i jo t'ensinistraré les passes cap a la felicitat.

Palmira es recalçà damunt aquell pit generós i ja no li calgué anar mai més sola amb la bona als ulls. Una mà enamorada la guiava entre el silenci de les ombres, amb sorpresa de la gosseta. La Carina es deturava amb una vibració gairebé interrogativa als narius i una pota a mig aire, dubtosa.

Per contra, Rodrigo no veia res, o millor, del poc que veia en separava els ulls atret pels afalacs de la seva nova amiga. Però aquells amors furtius no provaven ni a ell ni a ella; eren un seguit de surts i precipitacions, com qui roba. Don Nin resolgué el conflicte a grat de tothom. Un vespre parlà amb la cambrera, de primer amb relativa tivantor; després l'un i l'altra varen somriure. Don Nin li posà a les mans un bell feix de bitllets, i ella, amb llàgrimes als ulls, volgué besar-li el guant.

Aquella mateixa nit, l'afavorida proposà a Rodrigo d'anar-se'n tots dos amb l'idilli, fora l'abast de mirades pertorbadores. Rodrigo dubtava, però ella va ensenyar-li el present de don Nin; una gran rialla dels dos amants nuà el pacte. Així i tot, el fill de mamà Belén no deia ben bé sí; però la gosseta, altra vegada oportuna, va obrir-li la porta.

Una tarda, la Carina va entrar dins la cambra de Palmira amb la franquesa de sempre; però en comptes del terrós de sucre, rebé el cop d'un objecte dur en el flanc. Va girar-se amb odi contra d'aquella força enemiga; s'adonà que era una sabata ferrada, d'aquelles que don Nin duia per casa amb la gorra de servei, en record dels temps gloriosos d'activitat.

La sabata restà a terra amb un posat tan humil, que la Carina va acostar-s'hi encuriosida. La collí amb les dents i se l'endugué avall de l'escala, just quan Rodrigo passava el cancell. La gossa anà a trobar-lo, amb la cua frissosa, i va deixar la sabata als peus del seu amo i se'nyor.

Rodrigo no pogué retenir un sospir.

—He vingut massa d'hora — féu contrariat —. Rumia un segon; després, va posar-se la Carina a coll i la besà tres o quatre vegades. Amb fonda, recança i llugue l'esguard a tots el recons del rebedor i sortí de la casa, capbaix.

—No puc queixar-me. — Es deia tot anant-se'n —. Em compra la dona. Però Déu ho fa bé tot; el que et pren amb una mà, amb l'altra t'ho millora.

La casa, la gossa i el canari restaren sota la guarda d'una servent de Palmira. Quan la germana de don Nin vingué a cuitar-corrents, esglaiada de les esparidiores noves, rebudes en el ple del seu pacífic estiu, va trobar les dues cases buides. El germà i la veïna eren lluny; acomboïaven aquella lluna de mel de darrera hora cap a França i Itàlia. En la lletra rebuda, don Nin li declarava, molt sec, el propòsit d'anar-se'n alguns mesos; li feia diverses indicacions relatives a interessos i l'aconsellava de retornar prop dels nebots, fins un altre temps de més calma.

Quant a Palmira, mig ofegada en un núvol d'embraguessa, tenia por que la seva vida actual no fos un somni. Tanmateix el presentiment d'un destí escollit no l'havia feta quedar amb les ganes.

Entortolligada de braços al coll de don Nin, li deia noms heroics, cada dia diferents; li dedicava les més refinades blandícies, suggerides per l'entremaliadura dels nervis. Pla que la passió els florí en un bon tros endarrerida, però les mans eren tan expertes a ventar el foc, que a estones la xerinxola s'enfilava a una alçària torbadora. A l'hora de posar els peus a terra havien de demanar-se si eren d'aquest o de l'altre món.

Tornaren. A fi de no veure's exposats als equívocs de gent malèvola, anaren a viure en una caseta que don Nin comprà una mica lluny del barri d'abans. Per repòs de la consciència, cedi amb tota le-

El prestatge de MIRADOR

GOETHE, *Werther*, traducció de Joan Alavedra (Biblioteca Univers, vol. V).—Gràcies a l'esforç intel·ligent d'una biblioteca de traduccions competentment dirigida, ha estat incorporada a la literatura catalana una obra cabdal, representativa. Potser no està tot dit sobre *Werther*, i encara més, molt del que se n'ha dit és ben poc conegut entre nosaltres. No podem ni esllorar-ho en aquesta curta nota. Citem a desfer l'opinió que tots hem trobat feta, segons la qual *Werther* era un llibre que provocava suïcidis. Dubtem que de molts anys ençà n'hagi suscitat cap. En plena bullida romàntica, el suïcida flotava en l'aire i ben poca cosa el provocava. L'obra de Goethe, més que una causa, n'era un efecte. La versió de Joan Alavedra, excel·lent; cal felicitar-se que hagi aparegut un traductor de confiança d'un idioma com l'alemany, que tants pocs conreadors literaris té a casa nostra.

J. J. CASANOVA DE SEINGALT, *La meua fugida dels Ploms*, traducció de Just Cabot (Biblioteca Univers, vol. VI).—L'obra del conegut aventurer té, més que un interès literari, un interès de document humà, utilíssim a l'historiador. Això pel que fa a la gent seriosa; pel que fa a la gent amiga de passar l'estona, "que positivament no llegeixen sinó per fugir de la temptació de pensar", com diu el mateix Casanova, trobaran en aquest llibre una bona ocasió de llegir un llibre d'interès per la quantitat d'aventura i d'alternar l'esgarripança d'una presó inquisitorial amb el somriure d'alguns trets d'humor. No ens està bé parlar de la traducció.

RAMON MUNTANER, *La Barcelona vuitcentista* (Llibreria Catalònia). — Dir-se Ramon Muntaner quan se senten aficions històriques fóra d'una feixuga responsabilitat si l'autor d'aquest llibre tingué grans ambicions. El seu propòsit, però, ha estat de donar una mena de catàleg d'esdeveniments, personalitats i costums de la Barcelona del segle passat, relació abreujada de fets despullats de tot comentari. L'obra, així, es decanta a l'eixutesa, perill menor que el de la literatura mediocre i pretensiosa. Aquesta tria de Ramon Muntaner ens el fa aparèixer, doncs, com un home discret, que ha escrit una obra de gran utilitat pel fet de posar a la mà allò que cal cercar en obres disperses, voluminoses o de difícil adquisició. Tot i l'eixutesa inventarial, més d'un barceloní s'emocionará fullejant-la. Lamentem, però, la manca d'un index que facilitaria la recerca de dades.

J. C. R.

Pel forat del pany

La censura dels llibres d'En Pla

Josep Pla, l'afortunat autor de *Madrid*, assistia, abans d'ésser publicat aquest llibre, a la intransigent i severa revisió de proves que en feien el senyor Josep Maria Junoy i algun altre Josep Maria. El pobre Pla veia com aquests li suprimien amb lla-pis blau tots els mots pintorescos que li són tan cars. De sobte, en arribar a la pàgina 82, ratlla 3, Pla va veure que Junoy li anava a censurar un «cul de sac» molt escaient i no va poder més. Botà del seu seient i en un rampell de rebellió va cridar:

—Junoy, pel més sagrat: suprimiu el que vulgueu, però no em toqueu aquest cul de sac.

En Pla ho deia...

En parlar l'altre dia de la possibilitat que En Ruyra fos víctima d'unes Gavarres literàries, estàvem molt lluny de voler insinuar, com ha suposat algú, que posàvem en dubte el crèdit comercial de l'empresa que ha editat el llibre d'En Ruyra. Volem senzillament indicar que els autors no quedaven satisfets després de publicar el llibre.

Val a dir que la font d'aquestes informacions és Josep Pla, que no parlava gaire bé de la casa. Però ara resulta que En Pla fa elogis del seu editor. En Pla està molt satisfet. Millor.

Això vol dir que no cal donar gaire crèdit a les dites de l'autor de *Madrid*. Sovint perd la noció de la realitat: a vegades acaba per creure que li han passat realment coses que ha imaginat.

Un exemple: En Pla ha dit mil vegades que en certa ocasió va trencar-se una cama. Doncs bé, això no és cert. Qui es va trencar una cama jugant a futbol, fou el seu germà En Pere Pla. I En Pere Pla us dirà que el seu germà Josep està ben convençut que un dia es va trencar una cama.

I que consti que fem espontàniament aquesta aclaració.

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16 Telèfon 12781
BARCELONA

LA BELLE VIE A BARCELONE

Per FRANCIS CARCO

Reportatges del gran novel·lista francès. Explica les seves impressions i el que va veure en els baixos fons de Barcelona. Demani els tres últims números del GRINGOIRE (a 0'40 Ptes. cada un) que porten aquests interessants detalls.

LA LLIBRERIA FRANCESA

[RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10]

galitat els seus béns a Palmira. Ella venqué la casa del padri per tal d'esborrar tot rastre del passat; de la vida i dels actes d'una pobrissona Palmira, que no tenien res a veure amb la gloriosa equisidessa de la donya Palmira actual.

Per dins la seva nova casa, hauríeu topat a cada dues passes amb cortines suavisssimes, amb plantes de saló gairebé impalpables, amb miralls de dolç esclat, amb mobles rars, duts qui sap d'on. La capa de la Carina era feta d'una randa antiga. Però la gosseta, enyoradissa d'aquells mesos de llibertat i de la niada de cadells que l'atzar va dur-li, aprofitava totes les aventures per sortir a barrejar-se amb els companys del carrer.

Des del balcó, Palmira la va sorprendre dues vegades en ple festeig; i totes dues vegades se'n tornà a dins vermella de galtes. Era tan pudorosa com a la primera de conviure amb don Nin, d'aleshores que barrava el pas de la porta a l'amic, si s'esqueia d'haver algun llum encès a la cambra d'ella.

Va passar un any, varen passar dos anys. Embragats per l'amor autèntic, don Nin i Palmira fluctuaven en el misteri d'una llum trencada. Als veïns els embaldia aquella dama prudentment esquiva, amb els seus vels rosats a l'estiu, amb els seus abrigalls a l'hivern. Saludava amb un cop de cap menut, amb la mà, sempre enguantada de blanc. Palmira, definitivament, era desarrelada d'aquells cansaladers entre els quals havia nascut per error.

De sobte, en ple apoteosi, un pèrfid badall va obrir-li la boca, de bell nou.

—Potser torno a avorir-me? — es preguntà esglaiada.

Sí; s'avorria. Un vel glaçat s'interposava entre ella i la resta del món. Feia dos anys que n'era distreta, però l'espurna de gel que se li passejava per la sang no s'havia pas fos. Tant s'avorria ara amb don Nin (aquell home tan home, una mi-

ca geniut, fet i fet), com amb aquell esqueix d'home que es deia Rodrigo.

—Rodrigo!... Era tan senyor quan ens vàrem conèixer — pensà amb un tremol de tendresa —. Qui sap per on ronda, vora d'aquella perduda? Que l'Angel de la Guarda me li obri els ulls.

Les flors, els ocells i la gosseta perderen interès. Tornà a nodrir el seu esperit amb els llibres, negligits feia dos anys. Els esdeveniments catastròfics, els diàlegs patètics, la munió de problemes sentimentals de mal resoldre, eren en el mateix lloc en cada novella, vius com el primer dia. Ella, en canvi... què li passava a ella d'arriscat, de noble, d'extraordinari, dins l'aigua dormida d'aquella peixera de color de rosa?

Ben cert que Rodrigo era poc home; però l'altre potser ho era massa, tan senzill. Veia les coses en bloc; passava per alt els detalls íntims, els divins matisos que Rodrigo destriava d'un cop d'ull, amb la seva finor natural, d'aristòcrata de mena.

—Ah, Rodrigo!...

Rodrigo tampoc no era feliç. El seu companyonatge amb aquella noia nerviosa i arrissada no durà gaire. Ella era exigent i ell va tornar-s'hi. Ni a l'un ni a l'altre no els plaïen les mateixes satisfaccions a les mateixes hores i l'encís es març.

Amb les restes de la generosa oferta de don Nin, ella va entornar-se'n a la seva terra, on la casaren amb un camperol eixut i negre, qui no deixà mai de donar gràcies a la bona sort que li féu encertar una muller de confiança.

Rodrigo anà vivint sol, en una plàcida mediocritat, força content de veure's lliure de tiranies femenines, car les dones que ara tractava li eren fidels mitja hora seguida i amb un no-res s'accontentaven.

(Acabarà.)

Llegidors Catalans

No compreu a cegues!
No feu subscripcions
sense veure els llibres!
No adquiriu obres per
la lectura d'un senzill
prospecte!

Visiteu vostre llibreter!

LLIBRERIA CATALONIA

PLAÇA CATALUNYA, 17 - TELÈFON 12455

dóna facilitats als seus clients i amics per
examinar els llibres tan detingudament com
calgui, sense el compromís d'adquirir-los.